

TEVÂRİH-İ ÂL-İ OSMÂN

Yer adları araştırması dilbilimin önemli bir kolunu teşkil etmektedir. Yer adları bilimi (Toponymy) adı verilen bu bilim, tarih, folklor ve coğrafya gibi bilimlere yardımcı olmaktadır. Yer adları iskân tarihi açısından tarihçiler ve dilciler için bir kılavo ol

Bugün üzerinde yaşadığımız Anadolu coğrafyasında pek çok millet egemen olmuştur. Buraya en son egemen olan devletler, yerleşim yerlerine kendilerince yeni adlar vermeye başlamışlardır. Kimi zaman yörenin eski

---

Nolem bi _l_ rb_ f m lof_lmi h rife fñi l_h g_ p ldiom
nllcile_m o_ ri rb_ dh h c f a_ial jbc g dñl h jifœ fl_ nihm
œb rb_ ioh nihi h rife h M_ñbe g jd_ dh h rife rb_ abo Nolem
bi g œal n_ ri h rife lig rb_d big_f h c f_ œ ch aliojm _a h
ri nj_ cc ff h g_ rb_ jf _m b_l_ rb_ b mñf_

Nb_ g i m œ g j i l n h n j c _mi ile rb nñbiof _l_niñn_ ri bñf_ rb_
h g _mrb_ Nolema p_ ri j lmi h rife l_ _cha_ r g dh_ l_ niol _m
rb nñmœ rb_bœñil i rb nj_lci

h_i rb_ g i m nœ hœc hni rb_m niol _mœmrb_ ile ff_ N_p lœb c
fi Osman by Aşık Paşazâde.

Aşık Paşazâde, Tevarih c f c ng h h g cha jf _
ri œi h

Giri

-424).

Yer adla

Bosporou

mitolojik bilgilerdir.

Philippe du Fresne-

Anaplous

Bahaeddin Yediy

deki

29).

anla

Osmanlı Tarih Yazıcılığında Âlık Pa'zâde'ye Kadar Geçen Dönem

Menâkıbnâme

2002, 409).

*Osman
Düsturnâme
İskendernâme
Tevârih-i Âl-i Osman*

*Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-ı Âl-i
Behçetü't-Tevârih
Tevârihü's-Selâtinî'l-Osmâniyye*

II. Murad devrin

---

verdikt

an Gazi, I. Murat, I. Bayezid, I.

Eserde yer alan diyaloglar ve

İskendername

eserine yer yer ken

1981, 380).

Eserine Göre Osmanlılarda Yer Adı Verme Gelene i

‘Osmân Gâzi kim dedesi Süleymân Şâh Gâzi’dür, en evvel bu Rûm vilâyetine ol gelmişdür. Gelmege sebeb budur kim Âl-i ‘Abbâs zamânından tâ Süleymân Şâh zamânına degin nesl-i celî [‘Arab] gâlib-idi nesl-i Yafis üzerine. Rûm dahı maglûb-ıdı ve ‘Acem daha maglûb-ıdı nesl-i Yafes oldukları sebebden. ‘Acem pâdişâhları gayretlendiler kim bize ‘Arab gâlib oldu didiler. Yafes neslinden göçer evi kendülere sened idindiler. Ol sebebden ‘Arab’a gâlib oldılar. ‘Arab kim maglûb oldu, vilâyet-i kâfir temerrüd itdiler ve hem bu göçer evlü halkdan ‘Acem ihtirâz itdiler. Tedbîr itdiler. Süleymân Şâh Gâzi’yi ilerü çekdiler kim ol göçer evüñ ulularından idi. Elli biñ mikdârı Türkmân ve Tatar evin koşdılar; “Varuñ Rûm’a gazâ idüñ.” didiler. Süleymân Şâh dahı kabûl itdi. Geldi Erzurum’dan dahı Erzincan’a indi ve Erzincan’dan Rûm vilâyetine girdiler. Bir niçe yıl yördüler. Etrâfları feth itdiler.

Süleymân Şâh Gâzi hayli bahâdurluklar itdi. Bu Rûm’uñ taglarından ve derelerinden incindiler. Göçer evlerüñ tavarı dereden ve depeden incinür oldu. Gine Türkistân’a ‘azm itdiler. Geldükleri yola gitmediler. Vilâyet-i Haleb’e çıkdılar, Ca’ber Kal’ası’nuñ öñine vardılar ve ol arada Furat ırmağı öñlerine geldi. Geçmek istediler. Süleymân Şâh Gâzi’ye eyitdiler: “Hanum! Biz bu suyu

---

niçe geçelim.?" didiler. Süleymân Şâh dahi atın suya depdi. Öñi yar-ımuş; at sürçdi, Süleymân Şâh suya düşdi. Ecel mukadder-imiş, Allah'ın rahmetine kavuşdı. Sudan çıkardılar Ca'ber Kal'ası'nın önünde defn itdiler. Şimdiki hinde aña "Mezâr-ı Türk" dirler. -274).

Ve ol Kalanoz didükleri kâfir dahi düşdi. 'Osmân Gâzi'ye haber virdiler kim: "Ol kâfir düşdi." didiler. 'Osmân Gâzi eydür: "Evvel anın karnını yaruñ dahi it gibi eşün, gömün." dir. Her ne kim dediyse anı itdiler. Bu sebebden ol yirün adı "İteşeni" kaldı.

derileri birbirine dikilir ve

Sultân 'Alâ'addîn dahi gör ne'yledi. Hemân ol aradan Ereğli'ye teveccüh itdi. Tatar dahi bildi kim sultân kendünün üzerine gelür, karşıladı. Biga öyigünde bulışdılar. İki gün gece gündüz cenk olındı. Âhirü'l-emir Tatar leşkeri şikest oldı. Tatarı şöyle kırdılar kim bî-hadd ü bî-kıyâs; ammâ ekserinde tutup hayalarını kesdiler, derisin birbirine dikdiler, keçelere kapladılar, hayvanlara atdılar; ad-ıçun. Şimdiki hinde dahi ol yazının adına "Taşak Yazısı" dirler.

d ita!Kaköyi dirler.

Bu Lülüfer Hatun ol hatundur kim Kapluca Kapusına yakın yirde Bursa hisârı dibinde tekyesi vardur ve hem Ülüfer suyunun köprüsini ol hatun yapdurmuşdur ve ol suya vech-i tesmiye ol köpri olup-durur ve hem Murâd Han-ı Gâzi anın oğludur.

Ve kayınatası Edebalı'ya Bilecük'ün hâsılın tîmâr virdi. Ve hem hatunını atası-y-ıla Bilecük'de bile kodı, kendü Yiñişehr'e vardı. Yanında olan gâzilere evler yapdurdı. Anda turaklandı. Anın adını Yiñişehir kodılar.

Çadurlu teküri, Lefke teküri mutî' olup karşı geldiler ve memleketlerin teslim itdiler. Kendüler [22] 'Osmân Gâzi'nün yanında yarar nökerler oldılar. Andan sonra Samsa Çavuş geldi. Eydür: "Hanum! Baña vir bu vilâyeti kim bunlar girü yağı olmasunlar" 'Osmân Gâzi eydür: "Vilâyetün ba'zısını virmezin." dir. Zirâ bunları vilâyetinden çıkarmazın." Ve Lefke'nün yanında dere agzında Yeñişehir suyunun kenârında bi nin" r 2 M ir z" □ □ □ □ s zhn

---

Andan sonra İncügüz'ün üzerinde Polanya [Pulunya] dirler bir hisâr vardur, Türk anı Tañrı Yıkduğı dirler. Murâd Han-ı Gâzi anuñ üzerine vardı. Ol vilâyetün halkı kaçıp anı girmişler-idi. Bir niçe gün hayli bâri ceng itdiler, alınmadı. Âhir göçüp gitdiler. Han eyitti: "Meger bunı Tañrı yıka." didi. 2007, 332)

Ve bu tarîk üzerine sulh olundu. Vardılar Tarakçı Hisârı ve Göyünük [Göynük] hisârı halkını sürüp İstanbul'a getürdi. Bir tarafında ol mahalleyi itdi ve ol mescidi yapıdı ve kâdı nasb itdi. Dâyim mesâlih-i Müsülmânları ol kâdı görürdi. Ammâ kâfir Müsülmâna hükm idemezdi.

Bâyezîd Han'a kim Temür vartası vâkı' olıcak tekür ol mahalleyi sürdi İstanbul'dan ve ol mescidi yıkdı. Şimdiki demde ol halkdan dahı Tekürtagı'nda bir köy vardur. Anı Göynüklü dirler.

SONUÇ

1071 Malazgirt Meydan Sav

erden hareketle yeni

1. Bir olay sonucunda bir yere ad verilmesi (Mezar-

KAYNAKÇA

AFYONCU Erhan, **Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Ara tırma Rehberi**, Yeditepe 2009.

-
- Ahmet Refik, **Âık Pa azâde** 1933.
Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim),
Ankara 1995.
- Sempozyumu Bildirileri** **Türk Yer Adları**
1984, s. 10-15.
Osmano ullaharının Tarihi Tevârîh-i Âl-i Osmân, Haz. Kemal Yavuz-M. A.
2007.
- ATSIZ, **Âıkpa o lu Tarihi** 1970.
Türkler
Ankara 2002, s. 417-425.
- BABINGER Franz, **Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri**
1982.
Türkler
Ankara 2002, s. 409-416.
- BAYRAK M. Orhan, **Ik ve Orta Ça da Anadolu Tarihi Sözlü ü (M.Ö. 2500 – M.S. 1453)** 2005.
Osmanlı Tarihleri I - Âıkpa o lu Ahmed Âıkî /
Tevârîh-i Âl-i Osman 1947.
Âık Pa azâde Tarihi, H
2008.
- Dionysios Byzantios, **Bo aziçi'nde Bir Gezinti (Anaplous Bosporou)**
- Bildirileri** **Türk Yer Adları Sempozyumu**
1984, s. 42-55.
- IMBER, Colin **Sö üt'ten stanbul'a**
Osmanlı Devleti'nin Kurulu u Üzerine Tartı malar -Mehmet
2005, s. 39-71.
- Devleti'nin Kurulu u Üzerine Tartı malar** **Sö üt'ten stanbul'a Osmanlı**
-
Kitabevi, Ankara 2005, s. 119-145.
- Osmanlı, C.**
Ankara 1999, s. 247-256.
- Thévonot Seyahatnamesi**
- **slam Ansiklopedisi**
1978, s.706-709.
-

MENAGE Victor L.,

Osmanlı Devleti'nin Kurulu u Üzerine Tartı malar
2005, s. 73-91.

Sö üt'ten stanbul'a
-Mehmet

slam Ansiklopedisi

1991, s.6-7.

Osmanlı

1999, s. 257-261.

Philippe du Fresne-Canaye, **Fresne-Canaye Seyahatnamesi 1573**

Türk Ad Bilimi I Giri

, **Müslümanlarda Tarih-Co rafya Yazıcılı ı**
1998.

Umumî Türk Tarihine Giri

1981.

Sempozyumu Bildirileri

Türk Yer Adları
1984, s. 25-29
